

REGIONÁLNÍ REŠERŠE KRAJ VYSOČINA

Projektový tým:

Karel Ježek
Čestmír Svoboda
Tomáš Prchal
Kateřina Budínková
Pavla Adamčíková

expert regionálního zastoupení za SP ČR
expert regionálního zastoupení za ČMKOS
poradce pro regionální RLZ za SP ČR
poradce pro Kraj Vysočina za SP ČR
asistentka pro Kraj Vysočina za SP ČR

„Sektorové dohody jako nástroj sociálního dialogu při řešení dlouhodobých problémů
v oblasti rozvoje lidských zdrojů“

Registrační číslo projektu: CZ.1.04/1.1.01/B9.00013

Obsah

1	Úvod	3
2	Analýza zdrojů	4
2.1	Analýza informačních zdrojů	4
2.2	Analýza struktury organizací klíčových pro RLZ v Kraji Vysočina	6
2.2.1	Kraj Vysočina	6
2.2.2	Rada pro rozvoj lidských zdrojů Kraje Vysočina	7
2.2.3	Okresní hospodářská komora	7
2.2.4	Regionální rozvojová agentura Vysočina	7
2.2.5	Úřad práce ČR – krajská pobočka v Jihlavě	7
2.2.6	Krajská agrární komora Kraje Vysočina	8
2.2.7	Zemědělský svaz České republiky	8
2.2.8	Energoklastr	8
2.2.9	Klastr přesného strojírenství Vysočina občanské sdružení	9
2.2.10	Další instituce podílející se na RLZ - vzdělávací instituce	9
3	Analýza dat a popis stávající situace v oblasti RLZ	12
3.1	Charakteristika kraje	12
3.2	Zaměstnanost	13
3.3	Další vzdělávání	15
3.4	Klíčové informace z Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Kraje Vysočina 2012	16
3.5	Klíčové informace z Programu rozvoje kraje	17
4	Záznamy z jednání s vybranými zaměstnavateli a SWOT analýza	20
5	Vybraná regionální témata	25
5.1	Energetika	25
5.2	Strojírenství	26
5.3	Plastikářství	28
5.4	Potravinářský průmysl a zemědělství	31
6	Závěrečné shrnutí	33

1 Úvod

Regionální rešerše pro Kraj Vysočina je dokument, jehož cílem je zanalyzovat a sumarizovat současnou situaci v oblasti rozvoje lidských zdrojů, regionálního rozvoje celkově a následně identifikovat zásadní problémy v těchto oblastech v regionu Vysočiny. Tato rešerše vznikla v rámci projektu „Sektorové dohody jako nástroj sociálního dialogu při řešení dlouhodobých problémů v oblasti rozvoje lidských zdrojů“, přičemž bude sloužit jako podklad při tvorbě a uzavření Regionální Sektorové dohody.

Rešerše je zpracována metodou sekundární analýzy dostupných dokumentů a publikovaných materiálů. Podkladem pro vypracování analýzy byly standardní informační zdroje poskytující obecná data vztahující se ke všem regionům České republiky, a tudíž nabízející možnost srovnání postavení Kraje Vysočina v rámci ČR – např. materiály MPSV, databáze Českého statistického úřadu. Zásadními výchozími zdroji pro vypracování analýzy pak jsou regionální a tematické informační zdroje, a to zejména strategické dokumenty vypracované Krajem Vysočina apod. Dalším zdrojem informací jsou pak informace z dokumentace KrP ÚP, výstupy z jednání oborových organizací, dílčí tematické analýzy vypracované za účelem zpracování této rešerše. Veškeré použité dokumenty a soubory dat pocházejí z období posledních tří let. Výstupy zjištěné analyzováním výše zmíněných zdrojů jsou následně doplněny o výstupy z polostrukturovaných rozhovorů.

V **druhé kapitole** Rešerše jsou sepsány a stručně charakterizovány jednotlivé použité a dostupné informační zdroje. Součástí kapitoly je zároveň analýza organizací klíčových pro řešení problematiky rozvoje lidských zdrojů v regionu. Jednotlivé organizace jsou vypsány, je vymezena jejich role v daném regionu a kontaktní osoba. Ve **třetí kapitole** je provedena analýza dat a popis stávající situace v oblasti RLZ v Kraji Vysočina. Analyzovány jsou oblasti zaměstnanost, možnosti dalšího vzdělávání a obsah strategických dokumentů kraje, jenž se dané problematiky úzce dotýká. Pro lepší pochopení výstupů je uvedena charakteristika kraje. **Čtvrtá kapitola** obsahuje výstupy z polostrukturovaných rozhovorů, včetně shrnutí do SWOT analýzy, která bude podkladem pro výběr klíčových témat k řešení. **Pátá kapitola** v rešerši shrnuje odvětví a klíčová témata, která byla identifikována jako vhodná k řešení v rámci projektu. V **závěrečném shrnutí** sumarizujeme zjištěné výsledky, včetně návrhu, které téma by mělo být Regionální sektorovou dohodou řešeno.

2 Analýza zdrojů

2.1 PŘEHLED POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

Rešerše je zpracovaná z následujících dokumentů a zdrojových materiálů:

Krajský úřad Kraje Vysočina:

Profil Kraje Vysočina – listopad 2013 - http://www.kr-vysocina.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4054823

Kompletní profil Kraje Vysočina, včetně popisu hospodářství, trhu práce, vzdělávací, zdravotnické, sociální a kulturní infrastruktury, obyvatelstva sídelní struktury.

Program rozvoje kraje Vysočina (Programová část SWOT analýza) - http://www.kr-vysocina.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4039980

Základní dokument regionálního rozvoje na úrovni vyššího územně správního celku zpracovaná krajem. Je tvořen třemi částmi – Profil kraje Vysočina představuje analytickou část PRK. Druhou část tvoří SWOT analýza Kraje Vysočina, která definuje silné a slabé stránky kraje, možné hrozby a příležitosti. Třetí částí PRK je programová část – definuje na základě zjištění z analytické části a SWOT analýzy základní rozvojové směry na úrovni prioritních oblastí.

Strategie Kraje Vysočina 2020 - http://www.kr-urady.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4052133

Střednědobý strategický dokument na léta 2014-2020 zpracovaný odborem regionálního rozvoje ve spolupráci s dalšími dotčenými odbory KrÚ. Důvodem pro vypracování SKV 2020 byla příprava na nové programovací období EU, racionální využití rozpočtových prostředků kraje a výběr reálně dosažitelných rozvojových aktivit pro následující období a v souvislosti s nutností adaptace kraje na dopady ekonomické recese a z ní plynoucí významný pokles rozpočtových příjmů. Cílem je na základě místního rozvojového potenciálu stanovit prioritní rozvojové okruhy do roku 2020 za účelem udržení a posílení konkurenceschopnosti Kraje Vysočina s přihlédnutím k principům udržitelného rozvoje.

Regionální inovační strategie Kraje Vysočina - <http://www.kr-vysocina.cz/regionalni-inovacni-strategie-kraje-vysocina/d-4053782/p1=61524>

RIS3 Kraje Vysočina je strategickou koncepcí inovační výkonnosti Kraje Vysočina. Je rozčleněna na několik samostatných celků, ve kterých zpracovává dostupné statistické informace, zprávy z terénních šetření, informace o rozvojových projektech a zpracovává inovační strategii Kraje

Vysočina a koncepce koordinované a systémové podpory výzkumu, vývoje a na ně navazujících inovačních aktivit kraje.

Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Kraji Vysočina za školní rok 2012/2013 a kalendářní rok 2013 - https://www.kr-vysocina.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4057812

Zpracovává KrÚ a předkládá zastupitelstvu kraje a MŠMT. Čerpá ze statistických informací centrálních databází a výkazů jednotlivých škol.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Kraje Vysočina 2012 –
<http://www.kr-vysocina.cz/dlouhodobě-zamery-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy/ds-300669>

Ministerstvo pro místní rozvoj

Strategie regionálního rozvoje ČR na období 2014-2020 –
<http://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15-a7e2-0fa481336016/SRR-2014-2020.pdf>

Úřad práce Kraje Vysočina

Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2013 a strategie APZ pro rok 2014 –
https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/vys/statisticke_prehledy/analyzy/zprava_o_situaci_na_trhu_prace_v_kraji_vysocina_v_roce_2013_-_na_web.pdf

Statistická ročenka trhu práce v České republice 2012 –
http://portal.mpsv.cz/sz/stat/stro/statisticka_rocenka_trhu_prace_v_cr_v_roce_2012.pdf

Pololetní statistiky absolventů - <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/abs/polo>

Statistické přehledy - https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/vys/statisticke_prehledy

Český statistický úřad

Statistická ročenka Kraje Vysočina 2013 -
<http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/kraj/631011-13-xj>

Statistický bulletin – Kraj Vysočina 1. až 4. čtvrtletí 2013 -
<http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/kraj/631302-13-xj>

Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Kraje Vysočina v roce 2012 -

[http://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/zakladni_tendence_demografickeho_socialniho_a_ekonomickeho_vyvoje_kraje_vysocina_v_roce_2012/\\$File/Vyvoj_2012.pdf](http://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/zakladni_tendence_demografickeho_socialniho_a_ekonomickeho_vyvoje_kraje_vysocina_v_roce_2012/$File/Vyvoj_2012.pdf)

Veřejná databáze ČSÚ – Práce, sociální statistiky -

http://vdb.czso.cz/vdbvo/maklist.jsp?kapitola_id=13&expand=1&

Svaz průmyslu a dopravy ČR

Analýza aktuální situace v oblasti rozvoje lidských zdrojů v Kraji Vysočina

2.2 ANALÝZA STRUKTURY ORGANIZACÍ KLÍČOVÝCH PRO RLZ V KRAJI VYSOČINA

2.2.1 Kraj Vysočina

Kraj Vysočina je územním samosprávným celkem, veřejnoprávní korporací, která vznikla v roce 2000. Aktivita směřující k rozvoji lidských zdrojů a podpoře podnikatelského prostředí a inovačních aktivit vykonává Kraj Vysočina na několika úrovních:

Zastupitelstvo kraje – vykonává samosprávu kraje, vydává obecně závazné vyhlášky kraje, koordinuje rozvoj územního obvodu kraje, schvaluje rozpočet kraje, zřizuje či ruší příspěvkové organizace apod. Zastupitelstvo má 45 členů a činnost kraje řídí prostřednictvím komisí a výborů (např. Výbor regionálního rozvoje).

Rada kraje – kontroluje hospodaření kraje podle schváleného rozpočtu, jmenuje a odvolává vedoucí odborů v působnosti krajských radních, vydává nařízení kraje. Rada Kraje Vysočina má 13 členů – relevantní pro oblast RLZ jsou radní pro oblast regionálního rozvoje a územního plánování a radní pro oblast školství, mládeže a sportu.

Krajský úřad – vykonává zákonem stanovenou státní správu, úkoly samostatné působnosti uložené mu zákonem, zastupitelstvem a radou kraje, a to prostřednictvím odborů krajského úřadu. Relevantními pro RLZ a zapojení a podporu Sektorové dohody jsou Odbor regionálního rozvoje a Odbor školství, mládeže a sportu.

Odbor regionálního rozvoje se podílí na vypracování strategie regionálního rozvoje, vyhodnocuje územní disparity hospodářského a sociálního rozvoje kraje, stanoví základní cíle a hlavní věcné priority rozvoje jednotlivých mikroregionů a vymezuje mikroregiony, jejichž rozvoj je třeba podporovat s ohledem na vyvážený rozvoj kraje. Dále zajišťuje a koordinuje vypracování dlouhodobé energetické koncepce a strategie hospodářského a sociálního rozvoje kraje. Zajišťuje a koordinuje vypracování programu rozvoje územního obvodu kraje a průběžnou aktualizaci tohoto programu.

Odbor školství, mládeže a sportu s podnikatelským sektorem spolupracuje v oblasti plánování rozvoje školských zařízení v kraji v souladu s potřebami zaměstnavatelů a v oblasti získávání informací o uplatnění absolventů na trhu práce.

2.2.2 Rada pro rozvoj lidských zdrojů Kraje Vysočina

RRLZ působí na Vysočině od roku 2003. Je společným dobrovolným koordinačním, iniciativním a poradním orgánem krajské a místní samosprávy, státní správy, regionálních partnerů a dalších významných subjektů. RRLZ zpracovává a předkládá Radě Kraje Vysočina a dalším subjektům podněty v oblasti rozvoje lidských zdrojů, navrhuje a koordinuje významné programy a projekty v oblasti RLZ apod. Členy jsou Agrární komora, Krajské hospodářské komory Kraje Vysočina, ČSÚ, Krajská rada CZESHA, Odbor školství, mládeže a sportu, Regionální rada odborových svazů, ÚP v Jihlavě a Žďáru nad Sázavou, NNO, zaměstnavatelské svazy, AIVD, radní kraje.

2.2.3 Okresní hospodářská komora

Okresní hospodářská komora se sídlem v Jihlavě hájí zájmy a podporuje podnikatelské prostředí v Kraji Vysočina. V zájmu podnikatelské sféry vstupuje do jednání s úřady státní správy. Pro své členy zajišťuje komplexní servis v oblasti poradenství, osvětu a rozvoj lidských zdrojů za účelem zvýšení inovativnosti a konkurenceschopnosti.

Kontakt: <http://www.hkjhlava.cz/>

2.2.4 Regionální rozvojová agentura Vysočina

RRA Vysočina je profesní organizací, která se specializuje na poskytování komplexních služeb při využívání různých zdrojů veřejné podpory, současně je také platformou pro efektivní spolupráci veřejného sektoru s podnikatelskými subjekty.

Posláním agentury je podpora komplexního rozvoje kraje Vysočina, zvyšování jeho ekonomického potenciálu a zlepšování kvality života obyvatel regionu. RRA Vysočina spolupracuje s mnoha domácími i zahraničními institucemi, zejména pak s orgány veřejné správy na úrovni státní, regionální a především místní. Hlavní úlohou je iniciovat a propracovávat vize a strategie rozvoje jednotlivých subjektů v regionu a napomáhat jejich realizaci.

Kontakt: <http://www.rrav.cz>

2.2.5 Úřad práce ČR – krajská pobočka v Jihlavě

Úřad práce je správním úřadem s celostátní působností, zřízeným zákonem č. 73/2011 Sb. (zákon o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů). Správním obvodem krajské pobočky v Jihlavě je území Kraje Vysočina. V oblasti RLZ se angažuje několika způsoby: zpracovává koncepci vývoje zaměstnanosti, sleduje a vyhodnocuje situaci na trhu práce

a reaguje na vývoj přijímanými opatřeními, spolupracuje při vytváření mezinárodních programů nebo programů s mezinárodní účastí týkajících se rozvoje lidských zdrojů, zabezpečuje a podporuje projekty a opatření související s rozvojem lidských zdrojů v oblasti trhu, zajišťuje a uplatňuje nástroje aktivní politiku zaměstnanosti, zabezpečuje spolupráci v otázkách zaměstnanosti, mobility pracovních sil a rozvoje lidských zdrojů s územními samosprávnými celky, příslušnými odborovými organizacemi a organizacemi zaměstnavatelů.

Kontakt: <https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/vys>

2.2.6 Krajská agrární komora Kraje Vysočina

Agrární komora ČR sdružuje podnikatele v oblasti zemědělství, potravinářství a lesnictví. Jejím cílem je podpora podnikatelských aktivit v těchto odvětvích a prosazování a ochrana zájmů jejích členů. Mj. se komora podílí na odborné přípravě k výkonu povolání a podporuje školská zařízení. V kraji Vysočina sdružuje krajská pobočka Agrární komora 5 okresních komor (Havlíčkův Brod, Jihlava, Třebíč, Žďár nad Sázavou, Pelhřimov).

Kontakt: <http://www.agrocr.cz/krajske-ak.php#vysocina>

2.2.7 Zemědělský svaz České republiky

Svaz je organizací zaměstnavatelů - podnikatelů v zemědělství a vykonává všechny funkce s tím spojené. Předmětem činnosti Svazu je obhajoba a prosazování zájmů jeho členů v oblasti produkce, odbytu a zhodnocování zemědělské produkce, usilování o rozvoj zemědělství a venkova, pomoc členům v rozvoji podnikatelských aktivit. V Kraji Vysočina existuje 5 územních organizací (podle okresů) ZS ČR a regionální rada sdružující představitele těchto územních organizací.

Kontakt: <http://www.zscr.cz>

2.2.8 Energoklastr

Energoklastr je kompetenčně orientovaný klastr zaměřený na spolupráci malých a středních podniků, výzkumných organizací, univerzit a veřejného sektoru v oblasti aplikovaného výzkumu a transferu technologií. Vedle aplikovaných výzkumných aktivit a transferu technologií do praxe se zaměřuje na spolupráci ve vzdělávání jak v přípravě na budoucí uplatnění, tak v rekvalifikacích, resp. celoživotním vzdělávání a poradenství (a služeb) pro podnikatelský sektor (inkubátor).

Kontakt: <http://www.energoklastr.cz>

2.2.9 Klastř přesného strojírenství Vysočina občanské sdružení

Klastř přesného strojírenství Vysočina (KPSV) vznikl v roce 2007 a sídlí v Moravských Budějovicích. Sdružuje firmy působící v oboru a hájí jejich zájmy. Mezi klíčové cíle klastru patří např. podpora inovací a nových technologií, zvyšování profesní a odborné způsobilosti zaměstnanců firem v klastru, garance spolupráce s výzkumnými ústavy a vysokými školami v rámci aplikovaného výzkumu, získávání kvalifikovaných pracovních sil.

Kontakt: <http://www.kpsv.cz>

2.2.10 Další instituce podílející se na RLZ - vzdělávací instituce

2.2.10.1 Síť střední škol v Kraji Vysočina¹

V Kraji Vysočina existuje 75 právnických osob vykonávajících činnost středních škol různého typu a zaměření. Z toho 64 je běžných SŠ a 11 speciálních. Zřizovatelem převážné většiny je kraj (53), 12 škol je soukromých, 4 jsou zřízeny církevními institucemi a 2 spadají do působnosti obcí. MŠMT zřizuje 4 SŠ.

Obdobně jako je tomu v ostatních krajích České republiky, dochází také na Vysočině k postupné optimalizace sítě středního školství, takže se střední školy slučují do větších celků a pod hlavičkou jedné instituce je spojeno několik různých učebních a maturitních oborů. Časté je propojení střední odborné školy s učilištěm, střední odborné školy s vyšší odbornou školou či gymnázia se střední školou zaměřenou na veřejnou správu či obchod. Takovouto formou funguje v Kraji Vysočina 36 právních subjektů.

V síti středního školství Kraje Vysočina převládají střední odborné školy různého zaměření. Na 61 školách lze dosáhnout středního vzdělání s maturitní zkouškou. Na 28 školách lze dosáhnout středního vzdělání s výučním listem. Na 10 školách je poskytován obor vzdělání praktická škola.

Odborné vzdělání v technicky zaměřených studijních a učebních oborech poskytují tyto školské instituce:

VOŠ a SOŠ Bystřice nad Pernštejnem

SPŠ stavební akademika St. Bechyně (Havlíčkův Brod)

Střední odborné učiliště (Chotěboř)

Střední škola technická Jihlava

Střední škola automobilní Jihlava

Střední průmyslová škola Jihlava

Střední škola řemesel a služeb (Moravské Budějovice)

¹ Viz https://www.kr-vysocina.cz/VismoOnline/ActionScripts/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4057812

Střední škola stavební (Jihlava)

Střední odborná škola (Nové Město na Moravě)

SPŠ a SOU Pelhřimov

Střední škola řemesel (Třebíč)

Střední škola stavební Třebíč

Střední průmyslová škola Třebíč

Střední odborná škola Jana Tiraye (Velká Bíteš)

Střední škola řemesel a služeb (Velké Meziříčí)

Střední škola technická Žďár nad Sázavou

VOŠ a SPŠ (Žďár nad Sázavou)

2.2.10.2 Vysokoškolské vzdělávací instituce

Na poskytování vysokoškolského vzdělání v kraji se podílí 4 instituce. 2 z nich jsou zřízeny přímo v kraji, 2 jsou zřízeny v Praze a v kraji mají pracoviště poskytující vzdělávání v jednom specializovaném oboru (Česká zemědělská univerzita Praha, Praha – Suchdol, Kamýcká 129 – obor „Chov koní“; Vysoká škola chemicko-technologická v Praze, Technická 5, Praha 6 – Dejvice – obor „Konzervování – restaurování umělecko-řemeslných děl“).

Vysoké školy v Kraji Vysočina:

Vysoká škola polytechnická, Jihlava, Tolstého 16

Západomoravská vysoká škola Třebíč, o.p.s.

2.2.10.3 Instituce poskytující další vzdělávání

Vzdělávání při zaměstnání v dálkové, večerní, distanční a kombinované formě studia, jehož účelem je získání středního vzdělání nebo vyššího vzdělání bylo nabízeno u 33 právnických subjektů vykonávajících činnost SŠ či VOŠ. Vysokoškolské studium ve večerní, distanční či kombinované formě nabízí externí pracoviště Vysoké školy polytechnické, Jihlava a Vysokého učení technického v Brně, Fakulty strojního inženýrství (obor strojírenská technologie).

V Kraji Vysočina se vzděláváním dospělých ve školním roce 2012/2013 zabývalo více než 200 právnických osob. Ve velké míře se do vzdělávání dospělých zapojují školy v kraji, které za tímto účelem úzce spolupracují s úřady práce a na základě jejich požadavků zajišťují kvalifikační a rekvalifikační kurzy pro veřejnost (mezi těmito kurzy převažovaly rekvalifikační kurzy pro uchazeče o zaměstnání, jazykové kurzy, kurzy pro rozšíření znalostí v řemeslných živnostech, kurzy autoškol, sportovní kurzy, svářečské školy, kurzy práce s výpočetní technikou atd.).

Instituce podílející se na dalším vzdělávání:

VOŠ a SPŠ Žďár nad Sázavou - <http://www.spszr.cz/>

Střední škola automobilní Jihlava - <http://www.ssaji.cz/>

SPŠ a SOU Pelhřimov - <http://www.spssou-pe.cz/>

Střední průmyslová škola Jihlava - <http://www.sps-jia.cz/blue/index.php>

Střední škola technická Jihlava - <http://www.sstji.cz/>

VYSOČINA EDUCATION – školské zařízení pro vzdělávání pedagogických pracovníků a středisko služeb školám, p.o.; <http://www.vys-edu.cz>

ABS WYDA s.r.o. – <http://www.abswyda.cz>

KOUS – Koordinační uskupení NNO Vysočiny sdružuje neziskové organizace různého zaměření v Kraji Vysočina; <http://www.kous.cz>

IMPULS Třebíč – <http://www.impulstrebic.cz>

Projekty zaměřené na zkvalitnění a rozšíření povědomí o možnostech dalšího vzdělávání v Kraji Vysočina:

Technická Vysočina – partnerská síť vzdělávání dospělých; <http://www.techvys.cz>

Kruh – propojení klíčových hráčů v oblasti dalšího vzdělávání dospělých v Kraji Vysočina; <http://www.aivd.cz/kruh>

3 Analýza dat a popis stávající situace v oblasti RLZ

3.1 CHARAKTERISTIKA KRAJE

Kraj Vysočina se nachází v centrální části České republiky, sousedí s kraji Středočeským, Jihočeským, Pardubickým a Jihomoravským, se kterým tvoří také region soudržnosti NUTS II Jihovýchod. Jedná se o kraj vnitrozemský, jeho obvod se nedotýká státní hranice, ačkoli se na jihu téměř přibližuje k hranici s Rakouskem. Svou rozlohou 6 795,7 km² se co do velikosti řadí na páté místo mezi ostatními kraji ČR.

Kraj vznikl v roce 1997 (dle zákona č. 347/1997 Sb.) jako Jihlavský kraj, v roce 2001 byl přejmenován na Vysočinu a od března 2011 (resp. srpna 2011) zní oficiální název Kraj Vysočina na základě návrhu zastupitelstva a schválení a nabytí účinnosti novely zákona.

Ačkoliv se rozlohou řadí Kraj Vysočina na páté místo mezi kraji ČR, je jeho území rozčleněno pouze do pěti okresů. Kraj Vysočina tvoří okresy Jihlava, Žďár nad Sázavou, Třebíč (původně náležející k Jihomoravskému kraji), okres Havlíčkův Brod (původně Východočeský kraj) a okres Pelhřimov (původně Jihočeský kraj). Těchto 5 okresů je dále rozčleněno na 15 správních obvodů s rozšířenou působností. Kraj patří z hlediska počtu obyvatel mezi ty nejméně lidnaté - počet obyvatel 510 520 (ke 30. 6. 2013) jej řadí na 12. místo mezi kraji a hustota zalidnění 75,1 obyvatel na km² jej řadí dokonce na předposlední pozici. Počet obyvatelstva v kraji má navíc klesající tendenci² a kraj se řadí spíše mezi emigrační regiony. Průměrná velikost obcí 725,2 obyvatel na 1 obec představuje tu nejnižší mezi kraji v ČR a téměř polovina krajských obcí spadá do kategorie obcí s méně než 200 obyvateli. V těchto obcích žije téměř 8 % obyvatel kraje. Z porovnání počtu obyvatel žijících v nejmenších obcích v rámci celé ČR (1,8 %) pak Kraj Vysočina lze vnímat jako značně venkovský region s velice rozdrobenou sídelní strukturou a nízkou koncentrací obyvatel, kterou podporuje i skutečnost, že se v kraji prakticky nenachází žádné obce s významnější koncentrací obyvatel, nevytvářejí se aglomerovaná území a okresní města jsou zasazena do rurální krajiny.

Také Jihlava, sídelní město kraje, která jako jediná překračuje hranici 50 tis. obyvatel a je populačně druhým nejmenším krajským sídlem v ČR, potvrzuje nízkou hustotu osídlení a více méně venkovský charakter kraje. Krajské město Jihlava je sídlem Energetického regulačního úřadu, který má celostátní působnost. Dále se v Jihlavě nachází sídlo Krajského ředitelství Policie ČR. Bývalou příslušnost jednotlivých okresů Kraje k jiným okresům naopak potvrzuje neexistence krajského soudu či státního zastupitelství. Vzhledem k exponované pozici Jihlavy vůči dvěma nejdůležitějším aglomeracím republiky – pražské a brněnské – a vzhledem k velikosti města se Jihlava neřadí mezi meziregionální centra³.

² Zatímco v roce 1991 žilo v kraji více než 513 tis. obyvatel, v roce 2001 to bylo už jen něco málo přes 512 tis. a v roce 2012 přibližně 511 tis. obyvatel (podle ČSÚ, zdroj dat: Stav a pohyb obyvatelstva v roce 2012).

³ Jako jediná mezi krajskými sídly.

Z hlediska makroregionu se poloha kraje jeví jako značně exponovaná – kraj je součástí hlavní středoevropské urbanizované osy (Berlín – Praha – Vídeň/Bratislava – Budapešť), což dokládá průběh komunikací evropského významu krajem, především dálnice D1, dále železnic (Berlín – Praha – Havlíčkův Brod – Břeclav – Vídeň/Bratislava) a silnicí I/38 (Jihlava – Znojmo – Vídeň). Vzhledem k postavení kraje uvnitř státu je poloha kraje spíše omezující; území kraje je značně vzdáleno od všech jedenácti hlavních sídelních aglomerací.

Co do počtu obyvatelstva se Kraj Vysočina řadí mezi méně lidnaté kraje. Vzhledem k poloze kraje mezi aglomeracemi s největší a zvětšující se koncentrací obyvatel (Praha, Brno) se kraj vyznačuje zároveň emigrační tendencí a obyvatelstva v kraji ubývá. Počet obyvatel klesá prakticky neustále (v období od sčítání 2001), s výjimkou mezi lety 2005 a 2008. Tento stav je způsobován negativním přirozeným přírůstkem obyvatelstva i migrací.

Věková struktura obyvatelstva Kraje Vysočina byla ještě v 80. letech 20. století poměrně příznivá. Od 90. let však došlo k poměrně rychlému stárnutí populace; v současnosti odpovídá průměrný věk obyvatelstva kraje věkovému průměru populace celé ČR (41,3 let k 31. 12. 2012). Index stárí (poměr počtu obyvatel v poproduktivním věku k počtu obyvatel mladších 15 let) je nad republikovým průměrem.

Struktura obyvatelstva podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání je v Kraji Vysočina méně příznivá v porovnání s průměrem ČR. Dle výběrového šetření pracovních sil za rok 2012 činil na Vysočině podíl vysokoškoláků na obyvatelstvu starším 15 let 12,3 % (ČR 15,7 %). Podíl osob, které dosáhly středoškolského vzdělání s maturitou, byl na Vysočině evidován o něco nižší, než činil průměr ČR (32,8 %; průměr ČR – 33,7 %). Procento osob, které dosáhly pouze základního vzdělání, nebo neměly vzdělání žádné, byl na Vysočině také mírně pod republikovým průměrem (15,4 %; v ČR 15,6 %). V Kraji Vysočina byla nejvíce zastoupena skupina osob se středním vzděláním bez maturity (39,3 %; průměr ČR – 34,8 %). Podíl osob se středním vzděláním bez maturity byl na Vysočině nejvyšší mezi všemi kraji ČR.

Počet VaV zaměstnanců a výzkumných pracovníků v kraji Vysočina má kolísající tendenci. Vyšší nezaměstnanost se projevila v roce 2006, což způsobilo pokles VaV zaměstnanců a výzkumných pracovníků. Kraj Vysočina obsadil v období 2005 – 2009 v rámci obou skupin pracovníků třetí nejhorší místo v porovnání s ostatními kraji České republiky. Největší zastoupení, jak u kraje Vysočina, tak i u ostatních krajů, zaznamenává sektor podnikatelský, po něm sektor vládní a následně, většinou s nulovým zastoupením (Vysočina), sektory vysokoškolský a neziskový. Vysočina se podílí v sektoru podnikatelském 2-3% a v sektoru vládním 0,1-0,4% na celkovém počtu zaměstnanců VaV a výzkumníků v České republice.

3.2 ZAMĚSTNANOST

Kraj Vysočina patří z hlediska nezaměstnanosti mezi méně problematická území v České republice. Počet evidovaných uchazečů o zaměstnání se mezi lety 1991 a 1995 snižoval (tomto roce dosáhl svého historického minima 8,7 tis. osob). V následujícím období došlo se zhoršující se ekonomickou situací a méně dynamickým rozvojem terciéry, který nebyl schopen absorbovat

pracovníky uvolněné z průmyslu a zemědělství, k prudkému nárůstu nezaměstnaných uchazečů. Následoval pokles v letech 2000 a 2001. Další pokles probíhal od roku 2005 a zastavil se až na konci roku 2008 v souvislosti s hospodářskou a finanční krizí. Ta měla největší dopad na nárůst počtu nezaměstnaných v roce 2009. V roce 2011 počet uchazečů mírně klesl, nicméně v roce 2012 zaznamenal Kraj Vysočina mírný nárůst počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání (26 963 uchazečů na 664 volných míst v roce 2012). Při přepočtu počtu uchazečů o zaměstnání na jedno pracovní místo se Kraj Vysočina dostává na 23,5 uchazeče na jedno pracovní místo (30. 9. 2013 připadalo na 24 500 uchazečů 1054 pracovních míst). Tato hodnota patří mezi nejvyšší mezi kraji ČR. Z hlediska věkové struktury uchazečů tvoří největší skupinu osoby nad 50 let (26,5%) a skupina 20-29 let (25,2%). Dlouhodobě tvoří největší skupinu nezaměstnaných osoby se středním vzděláním bez maturity (mírně nad 50%). Druhou nejsilněji zastoupenou skupinou jsou osoby se středním vzděláním s maturitou (téměř čtvrtina obyvatelstva kraje). Z hlediska okresů je nejvíce uchazečů evidováno v okrese Třebíč (6 917 uchazečů na 196 volných míst)

Problematickým prvkem při umístění uchazečů o zaměstnání se jeví průměrná délka nezaměstnanosti. Se zvyšující se mírou nezaměstnanosti se tato délka u podstatné části nezaměstnaných prodlužuje a umístění uchazečů, kteří jsou v evidenci 6 měsíců a více, je obtížnější. Průměrná délka nezaměstnanosti je v Kraji Vysočina 503 dnů. Nejvyšší podíl dlouhodobě nezaměstnaných vykazují okresy Žďár nad Sázavou a Třebíč.

Vzhledem k cílům této rešerše bude zajímavé také srovnání zaměstnanosti v Kraji Vysočina z hlediska odvětví národního hospodářství – viz tabulka ČSÚ:

9-5. Zaměstnaní v NH podle odvětví CZ - NACE (VŠPS) v Kraji Vysočina				
v tis. osob				
		2010 ¹⁾	2011	2012
Zaměstnaní celkem		238,2	233,3	232,1
z toho:				
A	Zemědělství, lesnictví, rybářství	17,2	13,2	15,8
B	Těžba a dobývání	2,2	1,3	1,8
C	Zpracovatelský průmysl	76,5	77,9	75,1
D	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla	2,6	3,3	2,8
E	Zásob. vodou, činnosti souvis. s odpady	1,6	2,2	2,4
F	Stavebnictví	21,8	19,8	19,8
G	Velkoobchod a maloob., opr. mot. vozidel	29,9	25,4	24,0
H	Doprava a skladování	11,1	12,3	12,2
I	Ubytování, stravování a pohostinství	10,5	8,8	8,5
J	Informační a komunikační činnosti	2,1	2,2	3,0
K	Peněžnictví a pojišťovnictví	3,3	4,1	4,0
L	Činnosti v oblasti nemovitostí	0,6	0,6	1,2
M	Profesní, vědecké a technické činnosti	5,9	6,5	6,6

N	Administrativní a podpůrné činnosti	4,5	4,1	3,5
O	Veřej. správa a obrana, pov. soc. zabezp.	14,0	14,9	14,1
P	Vzdělávání	12,8	13,2	14,7
Q	Zdravotní a sociální péče	16,0	16,6	14,9
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	2,0	2,7	2,4
S	Ostatní činnosti	2,9	2,9	3,2
¹⁾ údaje vážené na data demografické statistiky před promítnutím SLDB 2011				

3.3 DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Jednou z klíčových oblastí rozvoje potenciálu rozvoje lidských zdrojů a následně ekonomiky kraje je další vzdělávání zaměstnanců – obyvatel kraje. Zásadní vliv na ekonomický rozvoj a míru konkurenceschopnosti Vysočiny má kvalita lidského kapitálu, která zásadním způsobem vychází z kvality poskytovaného vzdělávání. Vedle nutnosti zkvalitnění počátečního vzdělávání a odborné přípravy, které determinují úspěšnost absolventů při vstupu na trh práce, je podstatnou složkou rozvoje lidských zdrojů další vzdělávání a především vytvoření jeho promyšlené koncepce reagující na potřeby regionu a zaměstnavatelů v kraji.

Mezi hlavní koordinátory aktivit v oblasti dalšího vzdělávání patří Kraj Vysočina, Oblastní hospodářská komora, krajské střední školy, zejména technického zaměření, a také značná část zaměstnavatelů.

Kraj se podílí na rozvoji dalšího vzdělávání podporou zajištění a využívání systému ověřování a uznávání kvalifikací získaných při dalším vzdělávání, podporou větší míry zapojení podnikatelských subjektů do spolupráce při dalším vzdělávání pracovních sil v regionu a posilováním nabídky terciárního vzdělávání. Oblastní hospodářská komora mj. provozuje webový portál <http://www.najdikurz.cz/>, který by měl zájemcům umožnit vybrat si nebo poptat relevantní kurz dalšího vzdělávání.

Na poskytování dalšího vzdělávání se značnou měrou podílí několik středních škol, a to převážně technického zaměření (viz kap. 2.2.10.3), které mohou zájemcům poskytnout nejen zázemí vybavených učeben, ale obvykle těmito školami nabízené kurzy vycházejí z potřeb spolupracujících zaměstnavatelů či úřadu práce.

Úřad práce ČR – krajská pobočka v Jihlavě je jedním ze zásadních aktérů podílejících se na dalším vzdělávání obyvatelstva kraje. V rámci APZ nabízí uchazečům o zaměstnání možnost využití rekvalifikačních kurzů různých forem. Dále se ÚP podílí na zajišťování dalšího vzdělávání koordinací a poskytováním podpory v projektech jako jsou „Vzdělávejte se pro růst v Kraji Vysočina“ a „Vzdělávejte se pro růst v Kraji Vysočina II“.

3.4 KLÍČOVÉ INFORMACE Z DLOUHODOBÉHO ZÁMĚRU VZDĚLÁVÁNÍ A ROZVOJE VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVY KRAJE VYSOČINA 2012

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Kraje Vysočina 2012 je aktualizací předchozího „Dlouhodobého záměru“ z roku 2008. Představuje konkrétní úkoly a opatření pro období od roku 2012, specifikuje prioritní cíle a úkoly, které je třeba realizovat s ohledem na podporu rozvoje vzdělávací soustavy Kraje. DZKV 2012 je specifikován ve třech prioritních cílech, jejichž naplňování je specifikováno konkrétními úkoly a opatřeními.

Prioritní cíle:

- A. Sbližování výstupů vzdělávání s potřebami trhu práce*
- B. Zajištění kvality vzdělávání*
- C. Zvýšení efektivity a zajištění rozvoje vzdělávání*

Úkoly a opatření:

A.1: Zvýšit počet žáků základních a středních škol, kterým je poskytováno systematické poradenství a informace potřebné pro rozhodování o volbě budoucího profesního zaměření, resp. o volbě vzdělávací dráhy

A.2: Zachovat a případně rozšířit pro patnáctileté žáky všeobecné nebo obecně odborné vzdělávací příležitosti, které vedou k dalšímu studiu v terciárním stupni; usnadnit žákům, kteří mají zájem, cestu k dosahování co nejvyššího a relevantního vzdělání a zvýšit studijní motivace a aspirace

A.3: Zachovat dostatek míst pro vzdělávání a výchovu kvalifikovaných odborníků v maturitních i učebních odborně zaměřených oborech v návaznosti na dlouhodobé potřeby trhu práce i aktuální potřeby zaměstnavatelů

A.4: Zvýšit variabilitu vzdělávacích cest pro žáky; umožnit žákům, kteří mají zájem, cestu k dosahování co nejvyššího a relevantního vzdělání a zvýšit jejich motivaci k celoživotnímu vzdělávání; minimalizovat či vyloučit existenci často umělých překážek při průchodu vzděláváním, které mohou být příčinou předčasného odchodu žáků ze vzdělávání a jeho ukončování na stupni základního vzdělání

A.5: Podpořit zvýšení nabídky prezenčního terciárního vzdělávání na území kraje

A.6: Motivovat občany a firmy ke vstupu do dalšího vzdělávání a zvýšit informovanost a poradenství v této oblasti

A.7: Zmapovat, zpřístupnit a rozšířit nabídku vzdělávání dospělých na území kraje

A.8: Rozvíjet matematické, technické a přírodovědné myšlení a tvořivost mladých lidí a posilovat jejich zájem a motivaci k vyučení či studiu v technických a přírodovědných oborech středních a vysokých škol

A.9: Rozvíjet podnikatelské dovednosti mladých lidí a posilovat jejich zájem a motivaci k podnikání

B.1: Zavádět prvky strategického řízení do škol

B.2: V základních a středních školách rozvíjet klíčové kompetence žáků

B.3: Ve středních školách v odborně zaměřených oborech posílit vazbu na reálné profesní prostředí a na praxi a zvýšit uplatnitelnost absolventů na trhu práce

B.4: Zajistit rovnost přístupu ke vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a sociálním znevýhodněním

B.5: Vyhledávat a rozvíjet talentované děti, žáky a studenty

B.6: Rozvíjet vzdělávání žáků v cizích jazycích a v používání informačních a komunikačních technologií

B.7: Zvyšovat kvalitu programů ve vzdělávání dospělých a profesionalitu pracovníků

B.8: Podpořit výchovnou a zájmovou funkci škol, školských zařízení, NNO a sportovních organizací ve vztahu k dětem a mládeži na městské a obecní úrovni

B.9: V návaznosti na aktivity MŠMT rozvíjet mechanismy externího hodnocení výsledků vzdělávání včetně poskytování dosažitelných informací z veřejných zdrojů a iniciovat proces vlastního hodnocení škol jako jedné z podmínek změn ve školách

C.1: Vytvořit stabilnější střední školy, které budou schopné lépe zvládnout výrazný pokles počtu žáků a efektivněji tomu přizpůsobovat své prostorové i personální potřeby

C.2: Přizpůsobit síť školských zařízení a služeb souvisejících s dostupností středního vzdělávání poklesu počtu žáků

C.3: Ve spolupráci se zřizovateli postupně zvyšovat efektivitu sítě základních a mateřských škol a školských zařízení

C.4: Zabezpečit financování přímých výdajů regionálního školství v období výrazného poklesu počtu žáků s prioritou základního a středního školství

C.5: Zvýšit podíl grantových zdrojů na zabezpečení rozvojových aktivit v oblasti vzdělávání

3.5 KLÍČOVÉ INFORMACE Z PROGRAMU ROZVOJE KRAJE

Program rozvoje kraje (PRK) představuje základní dokument regionálního rozvoje na úrovni vyššího územně správního celku. Ve své programové části definuje na základě zjištění v analytické části a SWOT analýze základní rozvojové směry na úrovni prioritních oblastí. Těchto prioritních oblastí bylo určeno 6 a každé jsou stanoveny opatření a přednostní aktivity.

Prioritní oblast 1: Podnikání, zaměstnanost, vzdělávání, výzkum, inovace

Prioritní oblast 2: Zdravotnictví a sociální služby, volnočasové aktivity

Prioritní oblast 3: Technická infrastruktura

Prioritní oblast 4: Venkov, multifunkční zemědělství, lesní hospodářství

Prioritní oblast 5: Životní prostředí

Prioritní oblast 6: Cestovní ruch a péče o kulturní dědictví

Vzhledem k zaměření projektu je podstatné provázání jeho obsahu a nastavení cílů a výstupů s opatřeními vztahujícími se k Prioritní oblasti 1. Tato opatření a s nimi spojené aktivity jsou představeny níže:

Opatření 1.1 Podpora inovací, výzkumu a vývoje

- zvyšování konkurenceschopnosti Kraje Vysočina podporou výzkumu a vývoje včetně podpory infrastruktury spojené s výzkumem a vývojem
- realizace projektu vědeckotechnologického parku
- prohloubení integrace vědeckovýzkumné soustavy s podnikatelskou sférou
- zefektivnění výroby a zvýšení produktivity práce formou zavedení systémů jakosti
- spolupráce vědeckých institucí působících v kraji s orgány samosprávy

Opatření 1.2 Podpora rozvoje průmyslových a víceúčelových hospodářských zón a infrastruktury podmiňující rozvoj podnikatelských aktivit

- zvýšení investiční atraktivity kraje, smysluplná marketingová podpora investičních příležitostí zacílená jak k velkým investorům, tak k malému a střednímu podnikání
- zkvalitňování nabídky investičních příležitostí
- podpora rozvoje podnikatelské infrastruktury

Opatření 1.3 Všeobecná podpora malých a středních podniků

- rozvíjení předpokladů pro vznik malého a středního podnikání
- podpora zvýšení konkurenčního potenciálu malých a středních firem
- pořádání účelových zahraničních podnikatelských misí spojených s prezentací kraje
- zlepšení potenciálu pro využívání zdrojů ze strukturálních fondů EU
- vytvoření podmínek pro vznik klastrů a sdružování firem
- rozvíjení klastrů na regionální, republikové a evropské úrovni

Opatření 1.4 rozvoj terciárního vzdělávání a vytváření regionálních struktur celoživotního vzdělávání a učení

- založení a využívání systému ověřování a uznávání kvalifikací, získaných při dalším vzdělávání, využit akreditačního a certifikačního systému
- zvýšení míry zapojení podnikatelských subjektů do spolupráce při dalším vzdělávání pracovních sil v regionu
- posílení nabídky terciárního vzdělávání
- vytvoření fungujícího územně dostupného systému institucí a forem vzdělávání, dalšího profesního vzdělávání a celoživotního učení
- zvýšení míry zapojení obyvatelstva do procesů celoživotního učení

- využívání NNO v rámci zvyšování vzdělanosti obyvatelstva

Opatření 1.5 rozvoj systému regionálního vzdělávání, implementace vhodných vzdělávacích programů škol a jejich koordinace s potřebami trhu práce

- zlepšení spolupráce škol a firem při zjišťování odborného vzdělávání (praxe, odborníci ve školách, učitelé ve firmách)
- vytvoření systému zjišťování zpětné vazby o výsledcích vzdělávání
- posílení vlivu zaměstnavatelů na tvorbu školních vzdělávacích programů základních a středních škol
- profesní rozvoj učitelů a ředitelů v prakticky zaměřených kurzech a sebevzdělávání
- zvýšení informovanosti pedagogických pracovníků i veřejnosti o potřebnosti vzdělávání
- posílení kariérového poradenství pro žáky základních a středních škol
- individualizace vzdělávacího procesu s ohledem na předpoklady a zájmy jednotlivců
- modernizace vybavení škol s důrazem na rozvoj technického a přírodovědného vzdělávání
- důraz na rozvoj kompetencí žáků v cizích jazycích, informačních a nových technologiích a podnikání

Opatření 1.6 Zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů na technologické změny

- vytvoření a posílení vazeb mezi trhem práce a systémem rekvalifikací
- uskutečňování preventivních a aktivních programů, které zabrání rezignaci a ztrátě motivace občanů, kteří ztratí zaměstnání v důsledku zhoršené hospodářské situace
- zvýšení úrovně zaměstnatelnosti pracovní síly
- zvýšení zaměstnanosti občanů ze znevýhodněných skupin obyvatelstva
- uskutečňování preventivních a aktivních činností, které povedou občany k hledání a přijetí zaměstnání

4 Záznamy z jednání s vybranými zaměstnavateli a SWOT analýza

Vyjádření doposud poskytli zástupci těchto společností:

Swoboda CZ s.r.o.
FRAENKISCHE CZ s.r.o.
Automotive lighting s.r.o.
MANN+HUMMEL
CECHO - BOHUMIL CEMPÍREK s.r.o.
Hettich ČR k.s.
Lisovna plastů, spol. s r.o.
Kostecké uzeniny a.s.
MORAVIA LACTO A.S.
Krahulík - MASOZÁVOD Krahulčí, a.s.
Agrostroj Pelhřimov a.s.
EDSCHA AUTOMOTIVE KAMENICE, s.r.o.
Elpe s.r.o.
Jaderná elektrárna Dukovany
PBS INDUSTRY, a.s. Třebíč
TTS energo s.r.o.
KOSYKA, s.r.o.
MODIA s.r.o.
TESLA Jihlava, s.r.o.
VMV, spol. s r.o.
NATE – nápojová technika a.s.
TENEZ, a.s.
První brněnská strojírna Velká Bíteš a.s.
Tokoz a.s.
ŽĐAS a.s.

Z dotazování firem v Kraji Vysočina vyplynula následující témata a problémy:

1. Největším problémem KV je nedostatek kvalifikovaných pracovníků v technických oborech. Tento problém se týká všech úrovní kvalifikace, tj. od dělnických profesí (obráběč, nástrojař, mechanik seřizovač, obsluha CNC strojů, mechatronik atd.) po kvalitáře, strojní inženýry, konstruktéry, technology atd.
2. Nedostatek kvalifikovaných pracovníků v technických oborech vede k jejich přeplácení, časté fluktuaci, vysokým mzdovým nákladům a snižujícím se požadavkům na jejich výkon.
3. Nedostatečná praxe absolventů. Bariéry pro vstup do praxe ve firmách – nízká motivace studentů, placené zdravotní prohlídky, špatná dopravní dostupnost, možnost realizovat praxi v rámci školského zařízení, nedostatečná spolupráce škola-firma.

4. Špatná skladba škol a jimi nabízených oborů – příliš mnoho netechnických oborů, které produkují spíše těžko uplatnitelné až nezaměstnatelné absolventy.
5. Špatný přístup rodičů žáků, kteří nedokáží pracovat s informacemi o vývoji na trhu práce a o změnách, ke kterým u jednotlivých profesí dochází.
6. Absolventi VŠ oborů technických směrů často zůstávají ve velkých městech (Praha, Brno, Ostrava), kde studovali.
7. Nízké jazykové znalosti, především odklon od němčiny, která je přitom u pozic středního managementu velice důležitá pro další rozvoj obchodních vztahů se zahraničními partnery.
8. Neochota cestovat do zaměstnání na delší vzdálenosti.
9. Rozdíl mezi podporou v nezaměstnanosti a čistou mzdou není pro některé dělnické pozice dostatečně stimulující.
10. Nepříznivá demografická křivka a zvyšující se věk odchodu do penze. Stejně jako v celé ČR i zde ubývá mladých a přibývá seniorů.

Návrhy možných opatření vhodných k řešení nastolených problémů:

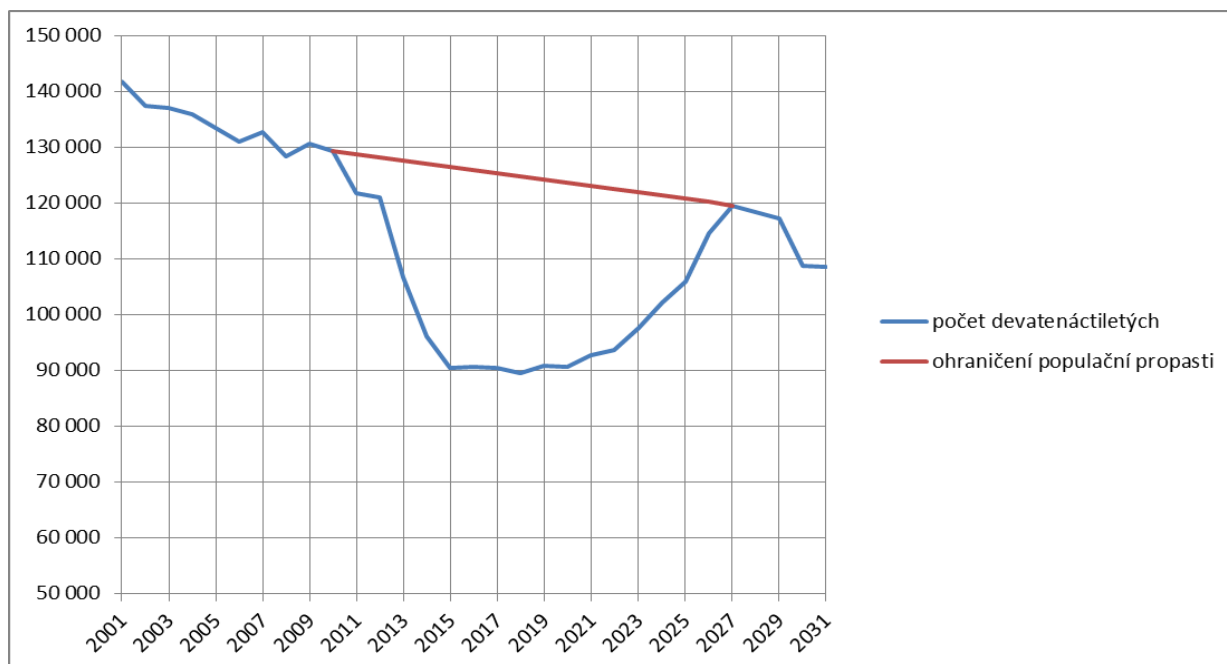
1. Ještě větší podpora školství v orientaci na technické, střední odborné a učňovské vzdělání. Medializace a popularizace technického vzdělávání a technických povolání od nejnižšího stupně školských zařízení, včetně zaměření na rodiče.
2. Úzká spolupráce škol s firmami. Více praxe, v ideálním případě garantované firmami, znamená větší atraktivitu a možnosti propagace pro školy a jejich učebních oborů. Firmy by kromě kvalifikované síly získaly možnost vyzkoušet konkrétní studenty v praxi a vybrat si pro sebe ty nejvhodnější.
3. Veřejným sektorem podporovaný mistr (nebo obdobná pozice) fungující přímo ve firmě, který by se plně věnoval probíhající praxi. To si dnes řada firem z důvodu nákladů s tím spojených nemůže dovolit.
4. Užší spolupráce firem s ÚP, který by mohl provádět cílený předvýběr nezaměstnaných vhodných na tzv. zvolenou rekvalifikaci.
5. Propracovaný systém stipendií za kvalitní docházku a prospěch – podpora a motivace nejen sociálně slabších studentů a jejich rodičů.
6. Do hodnocení kvality technických škol by byl zaveden parametr, kolik žáků chodí na praxi do firem a kolik koná praxi pouze v dílnách školy.
7. Zkvalitnění veřejné dopravy, což by přispělo ochotě a možnosti cestovat za prací.
8. Revize politiky státu v oblasti podpory v nezaměstnanosti a sociální politiky. Stávající stav řadu nezaměstnaných nemotivuje skutečně pracovat.

SWOT analýza aktuální situace RLZ v Kraji Vysočina	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Aktivní zapojení představitelů místních	Nedostatek kvalitní a kvalifikované technické

samospráv do rozvojových projektů • Aktivní politika zaměstnanosti – činnost ÚP ČR • Zájem zaměstnavatelů o pracovní sílu, především technické obory • Očekávaný rozvoj a růst technických firem - většina z nich plánuje rozšiřovat produkci, resp. nachází nové odbytiště a trhy • Dobrý zdravotní stav obyvatelstva (vysoká střední délka života žen i mužů) • V rámci ČR relativně nízký podíl sociálně rizikových skupin obyvatelstva • Přítomnost a koncentrace většího počtu subjektů v perspektivních odvětvích • Tradičně silné strojírenství, převážně automobilový průmysl • Přítomnost velkých zaměstnavatelů se stabilním zahraničním kapitálem • Energetický uzel Jaderná elektrárna Dukovany – Hydroelektrárna Dalešice jako zdroj výroby elektrické energie republikového významu a zároveň jako stabilní prvek rozvoje jihovýchodní části Kraje Vysočina • Výhodná poloha kraje v centru republiky a existence dálnice D1 • Definovaná Páteční silniční síť Kraje Vysočina jako východisko pro realizaci střednědobých a dlouhodobých investičních záměrů na silniční síti	pracovní síly v Kraji Vysočina • Nesoulad struktury učebních/studijních oborů s poptávkou kvalifikací od zaměstnavatelů • Potenciál lidských zdrojů se postupně vyčerpává především v technických oborech • Slabé regionální centrum • Rozdrobená sídelní struktura • Nedostatečná zpětná vazba o výstupech počátečního vzdělávání • Kariéroví poradci na školách mají především humanitní vzdělání a nemohou kvalifikovaně poradit při výběru technicky zaměřeného studia • Nepřítomnost vysoké školy, která by reflektovala požadavky trhu práce v kraji • Vysoká míra migrace zejména mladých lidí v produktivním věku a vzdělaných lidí mimo kraj • Některé rekvalifikace neodpovídají poptávce na trhu práce • Vysoké zastoupení jednoho průmyslového odvětví (automobilový průmysl) • Nadprůměrná míra nezaměstnanosti a vysoký počet uchazečů na jedno volné pracovní místo • Dlouhodobě poddimenzovaný sektor služeb • Chybějící infrastruktura sloužící k rozvoji výzkumu a inovací, slabé zastoupení tzv. high-tech oborů • Technický a stavební stav silniční sítě v kraji neodpovídající současným požadavkům a potřebám • Špatná dopravní dostupnost některých hospodářských center kraje • Nízký podíl VaVaI • Vysoký průměrný věk obyvatelstva • Neexistence mezinárodního letiště • Špatné napojení na železniční síť v ČR
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
• Motivace žáků ke studiu perspektivních oborů • Lepší systém rekvalifikací poskytovaných Úřadem práce, a to i v návaznosti na Národní	• Pokračující negativní trendy demografického vývoje (stárnutí obyvatelstva x síť sociálních služeb, úbytek dětí x síť školských zařízení)

soustavu kvalifikací • Větší provázání sféry vzdělávání a potřeb trhu práce • Zlepšení vazeb mezi vzdělávacími institucemi a zaměstnavateli • Podpora veřejné správy (zejména kraje a jeho výborů) technických oborů • Kariéroví poradci na školách budou více motivovat pro studium technických oborů • Masivnější a intenzivnější výuka angličtiny i jiných cizích jazyků na základních a středních školách • Rozvíjení vzdělávání s důrazem na využívání informačních a komunikačních technologií • Udržení absolventů středních i vysokých škol v kraji • Rozvoj dřevozpracujícího průmyslu jako velmi ziskového odvětví především v periferiích kraje • Elektro-energetika jako perspektivní odvětví s inovačním potenciálem v kraji • Modernizace a další rozšíření Jaderné elektrárny Dukovany • Využívání kombinované výroby elektřiny a tepla • Dokončení kapacitnějšího silničního napojení regionálních center na D1 (Třebíč, Žďár nad Sázavou) • Propagace kvalitních zemědělských a potravinářských výrobků z Kraje Vysočina • Využití zdrojů SF EU 2014-2020 • Prostor pro VaV – přítomnost nadnárodních společností, otevření Centra transferu technologií.	• Zvyšující se nedostatek osob s technickým vzděláním ve všech vzdělanostních úrovních (VŠ, SŠ s maturitou i vyučení) • Nedostatečné propojení studijních programů a požadavků trhu práce • Ztráta atraktivity kraje pro domácí i zahraniční investory mimo jiné z důvodu nedostatku pracovních sil • Nedostatek kvalifikované síly může poškodit konkurenceschopnost firem, což by mohlo vést k jejich útlumu a úbytku pracovních míst • Vylidňování venkovských sídel vyjma suburbanizačních oblastí • Opakující se krize výroby automobilového průmyslu • Odchod zahraničních investorů do jiných zemí s nižšími náklady
---	---

Demografický vývoj - počet devatenáctiletých v ČR; zdroj: prezentace na konferenci Národní soustavy kvalifikací, říjen 2013

5 Vybraná regionální témata

Pro Vysočinu je charakteristická silná tradice průmyslové výroby, ve které pracuje téměř 100 tisíc osob, což představuje 40 % podíl na celkové zaměstnanosti v kraji. Proto jsme zvolili jako nejdůležitější obory energetický průmysl, strojírenství, plastikářství a potravinářství.

5.1 ENERGETIKA

Obecně nepatří energetika mezi tradiční a významná odvětví průmyslu v Kraji Vysočina. Díky umístění Jaderné elektrárny Dukovany (JED) se však toto odvětví stalo významným zaměstnavatelem v kraji. Vliv má především na zaměstnanost v okrese Třebíč, který má nejvyšší míru nezaměstnanosti v celém kraji. Bez tohoto zaměstnavatele, na kterého jsou napojené další obslužné a dodavatelské firmy, by problém s nezaměstnaností tohoto regionu byl mnohem větší.

Zásadní věcí pro obor energetiky je další rozvoj JED. V současné době má licenci na provozování jaderných bloků časově omezenou, o výstavbě dalšího bloku se pouze diskutuje. Pokud by perspektiva zaměstnání v JED nebyla pro veřejnost transparentní, hrozí, že nastane v regionu odliv uchazečů s technickým vzděláním, zejména vysokoškolským, kterých je i v současné době nedostatek, případně může hrozit nezájem studovat „jaderné obory“ na VŠ.

Obor energetika jako celek se postupně rozvíjí a nabývá na významu. Pracovní pozice *energetik* je požadována všemi většími zaměstnavateli v průmyslu. Bohužel poptávka po kvalifikovaných pracovnících ze strany firem převyšuje nabídku, přitom nejvyšší průměrné mzdy měli pracovníci ve výrobě a rozvodu elektřiny, plynu a tepla, více než 41 tis. Kč/měsíc. I toto svědčí o významu a vlivu oboru na ekonomiku kraje.

Velkým problémem je **vysoký věkový průměr** odborných zaměstnanců v energetice. V budoucnu lze předpokládat prohloubení krize s vyhledáváním a získáváním odborných pracovníků, poté co starší zkušení zaměstnanci začnou odcházet do důchodu (průměrný věk v Jaderné elektrárně Dukovany 47 let je alarmující).

Příčiny problému:

- stárnutí populace, v Kraji Vysočina dochází k meziročnímu úbytku mladšího obyvatelstva, které odchází za prací do jiných regionů
- zvyšující se věk odchodu do důchodu
- nedostatek osob v mladé generaci se vzděláním v energetickém oboru
- neschopnost oboru nahrazovat odcházející starší pracovníky mladými
- disparita ve vzdělání a potřebách trhu práce v kraji

Jako v jiných technických oborech i zde je **nedostatek kvalifikovaných pracovníků**. Tento problém brání většímu rozvoji energetickým oborům. Což je jednou z příčin, proč ve větší míře nevznikají nové podnikatelské subjekty, přičemž podíl obyvatelstva na podnikání je v Kraji Vysočina vzhledem k celé ČR vysoce podprůměrný.

Příčiny problému:

- nízká popularita energetických oborů mezi obyvatelstvem, neznalost oboru jako takového
- nižší míra možnosti nahradit kvalifikované pracovníky zaměstnanci se vzděláním v jiném oboru
- demografický pokles žáků v kraji
- absence vysoké školy se zaměřením na energetiku
- nízký počet středních odborných škol nabízející specializaci energetik

Opatření již realizovaná pro nápravu:

- úspěšně je realizován projekt Vzdělávání energetiků na Vysočině (Kraj Vysočina, ČEZ, a.s. a SPŠ Třebíč)
- motivační stipendium vyplácené Krajem Vysočina pro obor Elektrikář – silnoproud
- zahájena implementace Národní soustavy kvalifikací (NSK) u zaměstnavatelů v energetickém sektoru pro obor elektrikáře – silnoproud

Možná další opatření:

- zlepšení systému dalšího vzdělávání s cílem změny kvalifikace, implementace NSK
- vytvoření profesní kvalifikace ENERGETIK
- zlepšení spolupráce mezi odbornými školami a zaměstnavateli
- propagovat obor, zvýšit motivaci ke studiu oboru i s ohledem na vysokou průměrnou mzdu v oboru
- užší spolupráce firem s ÚP na cílených rekvalifikacích pro energetické obory

5.2 STROJÍRENSTVÍ

Toto průmyslové odvětví je na Vysočině nejvýznamnější a zahrnuje hlavně výrobu komponentů automobilové techniky pro významné evropské, japonské, asijské a jihoamerické automobilky (firmy Automotive Lighting s. r. o., BOSCH DIESEL s. r. o.), výrobu vstřikovacích systémů pro dieselové motory (firma MOTORPAL, a. s.), výrobu zápusťkových výkovek z oceli tvářených za tepla pro automobilový průmysl, stavební průmysl, drážní techniku, zemědělské a stavební stroje (firma Moravské kovárny a. s.), výrobu tvářecích strojů, kovací lisů, zařízení na zpracování válcovaných výrobků, odlitků, výkovek a na nástrojů (firma ŽĐAS, a. s.) a produkci z ušlechtilých nerezových materiálů a z mědi určenou především pro potravinářský a chemický průmysl, farmacii a pro zemědělství (firma PACOVSKÉ STROJÍRNY a. s.).

Ve strojírenství je na Vysočině zaměstnáno nejvíce pracovníků, přičemž firmy BOSCH DIESEL s. r. o. s více než 4 500 zaměstnanci a ŽĐAS, a. s. s více než 2 500 zaměstnanci patří mezi největší zaměstnavatele celého regionu.

Strojírenství je jako celek nejvýznamnějším odvětvím Kraje Vysočina z pohledu podílu zaměstnanců v daném oboru.

Stejně jako v dalších oborech, i zde převažuje ze strany zaměstnavatelů dlouhodobý zájem zejména o **absolventy technických oborů**, kterých je na regionálním trhu práce trvalý nedostatek.

Příčiny problému:

- stárnutí populace s technickým vzděláním
- vývoj demografické křivky, tj. propad počtu žáků a studentů obecně
- nižší zájem o technické obory
- vysoký počet velkých zaměstnavatelů, což má za příčinu velkou konkurenci na trhu práce
- absence vysokých a vyšších škol se zaměřením na technické obory
- odchod vysokoškoláků ve strojírenských profesích do větších center (Brno, Praha, Ostrava)

Dalším významným problémem v sektoru strojírenství je **kvalita pracovníků v technických oborech**. Všichni významní zaměstnavatelé si shodně stěžují, že musí vynaložit velké částky na doškolování technických pracovníků, přičemž v neposlední řadě musí „sáhnout“ i po nekvalifikovaných pracovnících, které následně sami doškolují.

Příčiny problému:

- nepopularita strojírenských oborů
- nízký počet žáků, což znamená, že na technické učební obory chodí nemotivovaní studenti, kteří se většinou nedostali na jiné obecné školy
- nízká konkurence mezi pracovníky ve strojírenském oboru, což vede k nízké motivaci pro osobní růst
- absence pracovního vyučování na základních školách
- nízký podíl praktického vyučování realizovaného přímo na pracovištích ve firmách
- legislativní bariéry v „zaměstnávání“ žáků ve firmách během praxe

Výše uvedené problémy mají velice negativní dopad na ekonomický rozvoj Kraje Vysočina jako celku. Problémy s lidskými zdroji brzdí rozvoj strojírenských firem, které přitom většinou deklarují potenciál pro další rozvoj a růst. Některé firmy jsou dokonce nuceny omezovat nebo přímo odmítat lukrativní zakázky pouze z důvodu nedostatku pracovníků.

Opatření již realizována pro nápravu:

- motivační stipendia vypisovaná většími zaměstnavateli (např. BOSCH, ŽĎAS) pro žáky odborných technických škol
- motivační stipendia vypisovaná Krajem Vysočina pro žáky odborných technických škol
- pořízení technických stavebnic Merkur do základních škol
- zahájen systém modernizace vybavení technických škol
- kariérové poradenství, tj. realizace projektu EDU.REGION na podporu kariérového poradenství (realizátor VYSOČINA EDUCATION)

- střední školy, firmy a úřady práce se zapojily do projektů IQ Auto (třetí nejúspěšnější kraj) a navazujícího IQ Industry
- realizace projektu na podporu spolupráce škol a firem Okna technickým oborům dokořán (realizátor Krajská hospodářská komora kraje Vysočina)
- firmy BOSCH DIESEL s.r.o, První brněnská strojírna Velká Bíteš, a. s. a Agrostroj Pelhřimov a. s. otevřely školicí pracoviště ve svých prostorách určené mimo jiné pro odbornou praxi žáků středních škol
- zahájena implementace Národní soustavy kvalifikací (NSK) u zaměstnavatelů i Úřadu práce
- realizace vzdělávacích projektů financovaných z SF EU firmami pro vlastní zaměstnance

Možná další opatření:

- systematické a koordinované aktivity na podporu a propagaci strojírenských oborů, např. koordinace veletrhů středních odborných škol v kraji a tvorba jednotné metodiky organizace
- zařadit do systému hodnocení kvality odborných škol podíl počtu žáků na praxi ve firmách k celkovému počtu žáků ve škole
- více propojit zaměstnavatele a střední školy konkrétní a vymezenou formou spolupráce, zejména v oblasti praxí, stáží, exkurzí atd.
- větší implementace profesních kvalifikací Národní soustavy kvalifikací do školských vzdělávacích programů (ŠVP) odborných škol
- zvýšení povědomí o NSK a jejich standardů jak u zaměstnavatelů, tak zaměstnanců
- zlepšení kariérního poradenství na základních a středních školách s posílením zájmu o strojírenské obory
- prosazení akreditace strojírenského oboru na VŠ v Kraji Vysočina
- zlepšení spolupráce firem s Úřadem práce s cílem lepšího organizování rekvalifikací nezaměstnaných v poptávaných profesích
- koordinace projektů realizovaných z prostředků SF EU zaměřených na vzdělávání, vytvoření informační báze o projektech, realizátorech a cílech v Kraji Vysočina se zaměřením na vzdělávání a zaměstnanost

5.3 PLASTIKÁŘSTVÍ

V tomto průmyslovém odvětví, obdobně jako ve strojírenství, nejvíce firmy z Kraje Vysočina trápí nedostatek kvalifikovaných pracovních sil technického směru. Jedná se opět především o středoškolské a učňovské **absolventy technických oborů** s dostatečnou praxí či znalostí firemního prostředí, ideálně s jistými pracovními návyky. Ti by měli nahrazovat pracovníky odcházející do důchodu, případně sloužit pro další rozvoj firem.

Příčiny problému:

- stárnutí populace s technickým vzděláním
- vývoj demografické křivky, tj. propad počtu žáků a studentů obecně
- nižší zájem o technické obory
- vysoký počet velkých zaměstnavatelů, což má za příčinu velkou konkurenci na trhu práce
- absence vysokých a vyšších škol se zaměřením na technické obory
- odchod vysokoškoláků ve strojírenských profesích do větších center (Brno, Praha, Ostrava)

Dalším významným problémem je, opět shodně se strojírenstvím, **kvalita pracovníků**. Většina dotazovaných firem si stěžuje, že musela většinu svých technických pracovníků, jak absolventů, tak těch s praxí sami doškolovat, přičemž se často jedná o dlouhý a nákladný proces.

Příčiny problému:

- nepopularita technických oborů
- malý počet žáků, což znamená, že na technické učební obory chodí nemotivovaní studenti, kteří se většinou nedostali na jiné obecné školy
- nízká konkurence mezi pracovníky oboru, což vede k nízké motivaci pro osobní růst
- nízký podíl praktického vyučování realizovaného přímo na pracovištích ve firmách

Výše uvedené problémy mají negativní dopad na ekonomický rozvoj Kraje Vysočina jako celku. Problémy s lidskými zdroji brzdí rozvoj plastikářských firem. Ty z nich, které se v tomto odvětví zaměřují na inovace a zakázky s velkou přidanou hodnotou deklarují značný potenciál pro růst a další rozvoj. Ten je ovšem podmíněn právě kvalitními pracovníky, proto jsou velice nakloněni aktivitám, které jim tuto sílu pomůžou zajistit.

Opatření již realizována pro nápravu:

- motivační stipendia vypisovaná Krajem Vysočina pro žáky odborných technických škol
- zahájení systému modernizace vybavení technických škol, kterého se účastní i některé firmy
- kariérové poradenství, tj. realizace projektu EDU.REGION na podporu kariérového poradenství (realizátor VYSOČINA EDUCATION)
- střední školy, firmy a úřady práce se zapojily do projektů IQ Auto (třetí nejúspěšnější kraj) a navazujícího IQ Industry
- realizace projektu na podporu spolupráce škol a firem Okna technickým oborům dokořán (realizátor Krajská hospodářská komora kraje Vysočina)
- zahájena implementace Národní soustavy kvalifikací (NSK) u zaměstnavatelů i Úřadu práce
- pořízení technických stavebnic Merkur do základních škol

Možná další opatření:

- systematické a koordinované aktivity na podporu a propagaci technických oborů, např. koordinace veletrhů středních odborných škol v kraji a tvorba jednotné metodiky organizace
- zlepšení kariérního poradenství na základních a středních školách s cíle posílit zájem o technické obory
- ve spolupráci se středními školami technického směru příprava nových učebních oborů specializovaných přímo na segment plastikářství, např. seřizovač a nástrojař
- větší propojení zaměstnavatelů a středních škol konkrétní a vymezenou formou spolupráce, zejména v oblasti praxí, stáží, exkurzí atd.
- zařazení podíl počtu žáků na praxi ve firmách k celkovému počtu žáků ve škole do systému hodnocení kvality odborných škol
- příprava rekvalifikačních kurzů zaměřených na odborné dovednosti pro segment plastikářství – přesné nástrojařství a seřizování ve spolupráci ÚP a firem
- zlepšení spolupráce firem s ÚP s cílem lepšího využití všech stávajících nástrojů, které by mohli přispět ke zlepšení situace; využití všech dostupných nástrojů dalšího vzdělávání
- větší implementace profesních kvalifikací Národní soustavy kvalifikací do školských vzdělávacích programů (ŠVP) odborných škol
- zvýšení povědomí o NSK a jejich standardech jak u zaměstnavatelů, tak u zaměstnanců
- větší využívání stipendií jako motivačního nástroje k posílení zájmu a zejména zkvalitnění výstupních znalostí a dovedností absolventů technických oborů

Velice **pozitivním faktorem** v segmentu plastikářství je aktivita některých významných firem (MANN+HUMMEL, Automotive lighting s.r.o., CECHO - BOHUMIL CEMPÍREK s.r.o., Swoboda CZ s.r.o., FRAENKISCHE CZ s.r.o. a další), které začátkem tohoto roku vytvořili neformální spolek, který má za cíl formulovat své potřeby v oblasti RLZ.

Jako svého partnera oslovili Kraj Vysočinu, konkrétně Odbor školství, mládeže a sportu. Ten se k jejich návrhům staví kladně a pomáhá jim v jednáních s klíčovými partnery – středními školami technického směru (Střední škola technická Žďár nad Sázavou, Střední průmyslová škola Jihlava, Střední škola technická Jihlava a Střední škola automobilní Jihlava a další). Také jejich přístup je konstruktivní a vstřícný, z rozhovorů vyplynula jejich jasná deklarace stávající situaci zlepšovat, hledat možná opatření a řešení.

S touto aktivitou byli seznámeni také zástupci ÚP, kteří vyjádřili jasnou ochotu podpořit tuto iniciativu nástroji a možnostmi, kterými disponují.

5.4 POTRAVINÁŘSKÝ PRŮMYSL A ZEMĚDĚLSTVÍ

Potravinářský průmysl a zemědělství je pro Kraj Vysočina tradiční, a proto jsme jej zařadili mezi segmenty, kde zkoumáme možnost rozvoje lidských zdrojů. Kraj Vysočina je v celorepublikovém měřítku významným producentem masných a mléčných výrobků, funguje zde řada velkých firem (Kostecké uzeniny, a.s., Krahulík - MASOZÁVOD Krahulčí, a.s, Moravia Lacto, a.s. atd.), přičemž toto odvětví trápí především silná konkurence ze zahraničí, tlak na nízkou cenu a vysoká závislost na dotacích.

Výše uvedené faktory vedou z hlediska RLZ k problému především v nízké průměrné mzdě, což z tohoto průmyslu vytlačuje muže, především pak **kvalifikované řezníky** pracující pro největší zpracovatele masa. To je jediný významný problematický obor tohoto segmentu. Pro firmy je náročné zajistit si dostatek pracovníků této profese. Těm zkušeným a kvalitním se často vyplácí jezdit za prací do sousedního Rakouska, a to i po odečtení nákladů na dopravu a ztracený čas. Firmy jsou proto nuceny aktivně spolupracovat se středními školami, především v oblasti praxe, poskytování stipendií a dalších aktivitách, které jim zajišťují přísun dostatku absolventů. Nutno konstatovat, že z rozhovorů vyplynulo, že největším zaměstnavatelům tento systém vyhovuje.

Příčiny problému:

- malý zájem o učňovské obory, daný obdobně jako u ostatních odvětví, zájem studentů spíše o maturitní a vyšší odborná studia
- vývoj demografické křivky, tj. propad počtu žáků a studentů obecně
- obtížně proveditelné rekvalifikace trvající velice dlouho
- fyzicky náročná práce

Opatření již realizována pro nápravu:

- systém stipendií vypisovaný firmami - podporováni nejsou pouze studenti, ale také samotné školy a učiliště
- praxe probíhající přímo ve firmách
- snaha o propagaci ze strany samospráv, firem i škol

Navrhovaná opatření:

- větší podpora učňovských oborů ze strany autorit a státu
- větší propagace odborných oborů typu řezník-uzenář, jakožto jistoty trvalého pracovního uplatnění
- užší spolupráce firem a škol, zejména v oblasti praxí, exkurzí atd.

Další příležitost k RLZ vidíme v segmentu **malých a středních producentů potravin** vysoké kvality. To je poměrně dynamicky se rozvíjející obor s významnými specifiky. Mezi nejdůležitějšími aspekty je třeba uvést jeho značnou nezávislost na obchodních řetězcích, většina producentů si vytváří vlastní odbytové kanály, a to především do velkých měst celé ČR, kde jsou schopni prodávat své výrobky s vyšší marží. Aktivní hráč sdružující velkou část větších producentů, škol a neziskových organizací je Svaz PRO-BIO, konkrétně jeho krajská pobočka v Jihlavě.

U malých a středních producentů potravin je i přes existenci svazu PRO-BIO velkým úskalím jejich značná rozdrobenost. Ta vede ke značné diverzifikaci požadavků a potřeb, respektive jejich potřeby jsou jiného charakteru, než na které se soustředí tato řešerše.

Navrhovaná opatření:

- další propagace kvalitních zemědělských a potravinářských výrobků z Kraje Vysočina
- podpora rozvoje specifických forem cestovního ruchu spojeného se zemědělstvím a potravinářstvím: venkovská turistika a agroturistika, hipoturistika, ekoturistika, zážitkové aktivity atd.
- další vzdělávání v oblasti legislativy, především pracovního a obchodního práva, hygienických norem atd.
- usnadnění vstupu na trh drobným podnikatelům, kterým brání především legislativní bariéry související se získáním vázaného ŽL.

6 Závěrečné shrnutí

Z provedené analýzy dostupných zdrojů, dotazování firem, komunikace se zástupci škol a veřejného sektoru vyplývá silná potřeba realizovat řadu opatření, vedoucích ke zlepšení situace v oblasti lidských zdrojů.

Obecným závěrem, platícím pro všechna vybraná témata, může být jednoznačné doporučení okamžitě začít pracovat na zásadní **revizi středního školství**, jeho oborové skladbě, propagaci technického vzdělávání na úkor humanitního a obecného vzdělání atd.

Dalším zásadním závěrem je konsensus mezi zaměstnavateli napříč obory volajícím po **užším propojení teorie a praxe**. Toto opatření by již v krátkodobém horizontu zajistilo významné zlepšení situace s nástupem absolventů do pracovního procesu.

Nelze opomenout ani požadavky na užší **spolupráci mezi firmami a Úřady práce**. Opět zaznívají obdobné požadavky napříč obory. Přestože je celkově přístup ÚP hodnocen kladně, potenciál na lepší využití stávajících nástrojů a opatření je nezanedbatelný.

Pokud budeme hodnotit, které odvětví je nejvhodnější k realizaci Regionální sektorové dohody, musíme vycházet z faktu, že všechny technické obory (strojírenství, energetika a plastikářství) doslova trpí nedostatkem kvalifikované pracovní síly technického zaměření. Situaci považuje většina firem za kritickou natolik, že by mohla ohrozit jejich samotné fungování. Fakt, že je už nyní brzdit v dalším rozvoji, hledání nových příležitostí a expanzi, je jen smutným konstatováním.

Obor **Strojírenství** je v Kraji Vysočina nejvýznamnějším co do ekonomického dopadu, tak i z hlediska RLZ. Oproti ostatním odvětvím má výhodu v tom, že je mu věnována největší pozornost ze strany veřejného sektoru i školství a to i na celostátní úrovni. Největší firmy na trhu jsou navíc schopny celou řadu opatření realizovat sami, mají na to ekonomickou o vyjednávací sílu.

Obor **Energetika** je opět jedním z nejdůležitějších průmyslových odvětví Kraje Vysočina, především v okrese Třebíč, kde zaměstnává významné procento lidí. Roli tahouna, iniciátora změn a vyjednavče zde plní z logiky věci Jaderná elektrárna Dukovany společnosti ČEZ. Ta opět disponuje významnou silou věci ovlivňovat. Prostor pro RSD vidíme v dalších firmách podnikajících v tomto oboru. Důvodem, proč toto téma nemůžeme pro RSD zcela jednoznačně doporučit je fakt, že se tento obor značně překrývá se Strojírenstvím, z čehož opět profituje formou zvýšeného zájmu všech významných aktérů, především pak na celostátní úrovni.

Další obor **Potravinářství** bylo do této rešerše zahrnuto především z důvodu jeho velké tradice a významu z celorepublikového hlediska. I zde spatřujeme potenciál pro uzavření RSD. Dopady této dohody by ovšem byly značně menšího rozsahu, než u ostatních témat.

Po důkladném uvážení doporučujeme realizovat Regionální sektorovou dohodu pro **Plastikářský průmysl**. Důvody můžeme shrnout těmito body:

- dlouhodobý významný nedostatek kvalifikované pracovní síly v tomto segmentu
- největší potenciál růstu tohoto segmentu ze všech vybraných odvětví – nejenom ekonomicky, ale i z hlediska počtu pracovních příležitostí

- firmy tohoto oboru se aktivně projevují v otázce řešení RLZ, hledají cesty a možnosti
- již nyní se firmy tohoto oboru neformálně setkávají a snaží se kooperovat své kroky, přičemž projevují zájem o podporu ze strany silného vyjednavče či moderátora diskuze
- velice konstruktivní atmosféra při hledání řešení nejen mezi firmami, ale i školami, Krajským úřadem a ÚP
- existuje již řada konkrétních návrhů s reálným, krátkodobým dopadem
- počet firem v tomto oboru je řádově v desítkách, což je optimální množství pro vyjednávání reálných opatření
- samostatné firmy tohoto oboru nedisponují takovou „silou“ jako největší strojírenské firmy, které mohou řadu opatření provádět takřka ve vlastní režii